

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTRY OF FOREIGN AND EUROPEAN
AFFAIRS OF THE SLOVAK REPUBLIC

SÍDLO SLOVENSKEJ DIPLOMACIE

ARCHITEKTÚRA
V HISTORICKOM KONTEXTE

THE SLOVAK DIPLOMATIC HEADQUARTERS

ARCHITECTURE
IN ITS HISTORICAL CONTEXT

OBSAH

- 3
SÍDLO SLOVENSKEJ DIPLOMACIE
ARCHITEKTÚRA V HISTORICKOM KONTEXTE
- 15
PALUGYAYOV PALÁC
- 43
HLAVNÁ BUDOVA MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY
- 65
NOVÁ BUDOVA MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ A
EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ
REPUBLIKY
- 73
PORTRÉTY ARCHITEKTOV
- 75
IGNATZ FEIGLER ml.
- 81
JURO TVAROŽEK
- 87
JÁN PAVÚK
- 91
IL'JA SKOČEK
- 95
LITERATÚRA

CONTENTS

- 3
THE SLOVAK DIPLOMATIC HEADQUARTERS
ARCHITECTURE IN HISTORICAL CONTEXT
- 15
PALUGYAY PALACE
- 43
MAIN BUILDING OF THE MINISTRY OF FOREIGN
AND EUROPEAN AFFAIRS OF THE SLOVAK REPUBLIC
- 65
NEW BUILDING OF THE MINISTRY OF FOREIGN
AND EUROPEAN AFFAIRS OF THE SLOVAK
REPUBLIC
- 73
ARCHITECT PORTRAITS
- 75
IGNATZ FEIGLER, Jr.
- 81
JURO TVAROŽEK
- 87
JÁN PAVÚK
- 91
IL'JA SKOČEK
- 95
BIBLIOGRAPHY

Letecký záber na areál sídla slovenskej diplomacie medzi Pražskou ulicou a Hlbokou cestou s panorámou mesta v pozadí. (2021)

Aerial shot of the Slovak diplomatic headquarters between Pražská Street and Hlboká Road with the city skyline in the background. (2021)

Každá významná štátna inštitúcia potrebuje sídlo, ktoré je v súlade s jej poslaním, najmä keď týmto poslaním je reprezentácia krajiny navonok, v medzinárodnom prostredí. Vážnosti inštitúcie či úradu by mala zodpovedať jeho lokalita, ale aj formálna stránka – architektúra. Tieto podmienky nie je vždy jednoduché naplniť podľa ideálnych predstáv, predovšetkým v prelomových historických obdobiach správdzaných komplikovanými spoločenskými a ekonomickými zmenami. Medzi takéto momenty 20. storočia bezpochyby patrí aj Nežná revolúcia v roku 1989 a vznik demokratickej Slovenskej republiky v roku 1993. V nadväznosti na tieto udalosti, prirodzene, vyvstávala otázka umiestnenia jednotlivých ministerstiev a kľúčových úradov v hlavnom meste Slovenska, Bratislave. Kým sa Ministerstvo zahraničných vecí SR usídlilo v súčasnej lokalite, prešlo viacerými krátkymi provizóriami v rôznych budovách, rozmiestnených prakticky po celom meste. Ani jedno z nich nebolo pre trvalé usídlenie ministerstva perspektívne, každé malo viaceré slabiny a nevýhody. Hľadanie definitívnej lokality ministerstva napokon trvalo sedem rokov.

Svoje prvé sídlo malo ministerstvo, ktoré vzniklo v auguste 1990 ako Ministerstvo medzinárodných vzťahov SR, v novej vládnej budove na Námestí slobody (architekti Ľudovít Jendreják, Ladislav Kušník, Peter Puškár, Ján Šilinger, realizácia 1979). Keďže tieto priestory boli od začiatku iba provizórne, nasledoval v júni 1991 presun vedenia a politických odborov do budovy na Údolnej ulici na bratislavskom Bôriku. Aj tieto priestory sa však vzhľadom na formujúcu sa ekonomickú a administratívnu zložku ministerstva ukázali ako nepostačujúce, preto sa táto časť ministerstva presťahovala do priestorov nového Ministerstva privatizácie SR sídlaceho na Drieňovej ulici. V septembri 1992 sa názov ministerstva zmenil na Ministerstvo zahraničných vecí SR.

All key state institutions require headquarters that reflect their mission, particularly where that mission is to represent the country internationally. The location, premises and aspect – i.e. the architecture – all have to adequately reflect the importance of the institution or body. But meeting these conditions in the ideal manner is not always easy, especially during major historical turning points of complex social and economic change. The Gentle Revolution of 1989 and the founding of the democratic Slovak Republic in 1993 clearly rank among such 20th century events. Naturally they led to questions as to where precisely in Bratislava, the Slovak capital, the ministries and key offices should be located. The Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic was provisionally housed in various buildings across the city before it took up residency in its present location. None of these temporary locations were suitable for the Ministry's permanent home, as each exhibited a number of weaknesses and disadvantages. In the end it took seven years until a final location was found for the Ministry.

The Ministry, founded in August 1990 as the Ministry of International Relations of the Slovak Republic, was initially located in a new government building on Námestie Slobody Square. The architects were Ľudovít Jendreják, Ladislav Kušník, Peter Puškár and Ján Šilinger (1979). Since the premises were only temporary, the management and political departments were moved to a building on Údolná Street in the Bôrik district of Bratislava in June 1991. But as the Ministry began embarking on its economic and administrative affairs, this solution proved inadequate. Consequently, these sections were transferred to the new Ministry of Privatization of the Slovak Republic located on Drieňová Street. In September 1992 the Ministry was renamed the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic. It subsequently

Nasledoval ďalší presun do budovy vtedajšieho Ministerstva obchodu SR na Stromovej ulici. Jeden čas sa reálne uvažovalo o umiestnení ministerstva do historickej budovy Slovenskej národnej rady na Župnom námestí, tento zámer však nebol zrealizovaný. V roku 1994 časť úradu, ale bez vedenia ministerstva, prešla do Lanfranconiho paláca (dnešné Ministerstvo životného prostredia SR) na Námestí Ľ. Štúra. Táto historická budova z 19. storočia, postavená podľa plánov Ignatza Feiglera mladšieho, sa síce nachádza na reprezentačnom mieste – na dunajskom nábřeží, ale tiež bola využitá iba ako provizórium na určitý čas. V októbri 1996 prišlo k ďalšiemu sťahovaniu – tentokrát do budovy Incheby na petržalskom brehu Dunaja (Vladimír Dedeček, 1977 – 1990). Časť administratívy pracovala ešte aj v priestoroch na Kohútovej ulici.

Rad sťahovaní a dočasných riešení ukončilo až rozhodnutie vlády SR z roku 1996, ktoré definitívne určilo pre MZV SR budovu na Hlbokej 2. Po náročnej rekonštrukcii sa stala od jesene 1998 trvalým sídlom rezortu slovenskej diplomacie. K nej pribudli po rekonštrukcii v rokoch 2000 – 2002 aj budova Palugyayovho paláca na Pražskej ulici 1 a po realizácii novostavby v rokoch 2014 – 2016 aj najnovšia budova ministerstva na Pražskej ulici 7.

Dva historické objekty areálu sú stavbami predstavujúcimi výpovedné príklady fascinujúceho vývoja architektúry v Bratislave a na Slovensku od historických slohov druhej polovice 19. storočia (Palugyayov palác) po jednoduchý, no rovnako reprezentatívny a majestátny moderný kubus 40. rokov 20. storočia (bývalé sídlo Obilnej spoločnosti pre Slovensko na Hlbokej 2).

moved to the building housing the then Ministry of Trade of the Slovak Republic on Stromová Street. At one time serious consideration was given to the idea of moving the Ministry to the historic building of the Slovak National Council on Župné námestie Square, but this never came to fruition. In 1994 part of the ministry, but not the executive management, moved to Lanfranconi Palace (which now houses the Ministry of the Environment of the Slovak Republic) on Námestie Ľudovíta Štúra Square. This historic 19th century building, designed by Ignatz Feigler, is located at a suitably impressive site on the Danube embankment, but it too was only a temporary solution. In October 1996 the ministry moved again – this time to the Incheba building on the Petržalka side of the Danube (Vladimír Dedeček, 1977–1990). Some of the administrative offices were located in premises on Kohútova Street.

The relocations and temporary solutions ended in 1996, when the Slovak government took the decision to locate the Ministry in a building located at 2 Hlboká Road. Following extensive renovations, it became the permanent headquarters of Slovak diplomacy in the autumn of 1998. In 2000–2002 the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic acquired the refurbished Palugyay Palace at 1 Pražská Street. Then in 2014 – 2016 a new building, located at 7 Pražská Street, became the Ministry's latest acquisition.

The two historic buildings serve as good illustrations of the fascinating period of architectural development in Bratislava and Slovakia starting in the second half of the nineteenth century (Palugyay Palace) and ending in the 1940s (with the simple but equally imposing magnificent modern cube that was the former headquarters of the Grain Company for Slovakia at 2 Hlboká Street).

Niekdajšie dočasné sídla rezortu diplomacie v Bratislave na Námestí Slobody (dnešná nová budova Úradu vlády SR, hore), na Údolnej ulici (vľavo dole), na Stromovej ulici (dnes Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, v strede), na Drieňovej ulici (vpravo dole). (2021)

Former temporary headquarters of the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic in Bratislava on Námestie Slobody Square (the current building of the Office of the Government of the Slovak Republic, top), on Údolná Street (bottom left), on Stromová Street (today the Ministry of Education, Science, Research and Sports of the Slovak Republic, middle), on Drieňová Street (bottom right). (2021)

Rezort diplomacie sídlil v deväťdesiatych rokoch 20. storočia dočasne aj v areáli Incheby na Viedenskej ceste (hore) aj v Lanfranconiho paláci na Námestí L. Štúra (dnes Ministerstvo životného prostredia SR, dole). (2021)

In the 1990s, the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic was temporarily based at the premises of Incheba on Viedenská Road (top) and in Lanfranconi Palace on the Námestie L. Štúra Square (today the Ministry of the Environment of the Slovak Republic, bottom). (2021)

*Hlavná budova sídla rezortu slovenskej
diplomacie na Hlbokej ceste. (2021)*

*The main building of the Ministry
of Foreign and European Affairs of the
Slovak Republic on Hlboká Road. (2021)*

Palugyayov palác na Pražskej ulici. (2021)

Palugyay Palace on Pražská Street. (2021)

*Najnovšia budova rezortu diplomacie
na Pražskej ulici. Pohľad z dvora. (2021)*

*The most recent building of the Ministry
of Foreign and European Affairs of the
Slovak Republic on Pražská Street.
View from courtyard. (2021)*

PALUGYAYOV
PALÁC

PRAŽSKÁ 1

PALUGYAY
PALACE

Palugyayov palác pomenovaný po svojom stavebníkovi a vlastníkovi Jakubovi Palugyayovi, potomkovi zemianskej rodiny z Palúdzky a Bodíc pri Liptovskom Mikuláši, bol dokončený podľa návrhov staviteľa Ignatza Feiglera mladšieho v roku 1873. Situovali ho v jednej z tradičných vinohradníckych oblastí Bratislavy. Hlavnou fasádou ho orientovali do Pražskej ulice (vtedy Landstrasse nach Blumenau) smerom k niekdajšej stanici parnej železnice a jej areálu, kde je dnes Múzeum dopravy v Bratislave.

Významnou črtou Bratislavy 19. storočia (vtedy Prešporok, Pressburg, Pozsony) bola jej etnická a národnostná rôznorodosť podnecujúca pestrý kultúrny život v meste. Toto storočie prinieslo pre rozvoj mesta nové impulzy a výzvy po 18. storočí, ktoré sa v jeho dejinách vyzdvihuje ako storočie Márie Terézie, uhorskej kráľovnej a rakúskej cisárkovej, vládnucej v rokoch 1740 – 1780. Korunovácia Márie Terézie 25. júna 1741 bola jednou z dovedna osemnástich korunovácií uhorských kráľov a kráľovien v Bratislave, ktoré v meste prebehli v období rokov 1563 – 1830. Pre stavebný rozvoj Bratislavy bolo obdobie jej vlády dôležité najmä preto, že v 70. rokoch sa začalo s búraním mestských hradieb. Mesto, dovtedy obkolesené hradbami, získalo vďaka ich odstráneniu pozemky využiteľné na výstavbu nových budov (napríklad Mestského divadla na dnešnom Hviezdoslavovom námestí) a vytvorenie reprezentatívnych verejných priestorov. Nasledovalo celkové rozširovanie mesta o nové predmestia. Dvorný architekt Franz Anton Hillebrandt sa okrem organizácie búrania hradieb podieľal na viacerých významných architektonických počinoch zrealizovaných v Bratislave v tomto období. Zúčastnil sa na prestavbe Bratislavského hradu, navrhol stavbu mestskej sýpky na pozemkoch neďaleko južného úseku niekdajších hradieb. So stavbou sýpky neskôr nahradenou budovou Reduty (Dezider Jakab, Marcel Komor, 1913 – 1919) a úpravou príľahlého priestoru dnešného

Palugyay Palace was named after its builder and owner Jakub Palugyay, a descendant of what was originally a vassal family from Palúdzka and Bodice near Liptovský Mikuláš. The palace was completed in 1873 according to the plans of the builder Ignatz Feigler, Jr. It was built in one of the traditional wine-growing areas of Bratislava. The main facade fronted onto Pražská Street (then called Landstrasse nach Blumenau), looking towards the steam railway station and its grounds where the Transport Museum is located today.

In the 19th century Bratislava (then called Prešporok, Pressburg and Pozsony depending on whether the Slovak, German or Hungarian was used) was characteristic for its ethnic and national diversity which gave the city its rich cultural life. It was a century that brought new impulses and challenges that shaped the city's development, following on from the 18th century which had been known as the century of Maria Theresa, after the Hungarian queen and Austrian empress who ruled from 1740 to 1780. The coronation of Maria Theresa on 25 June 1741 was one of the eighteen coronations of Hungarian kings and queens that took place in Bratislava from 1563 to 1830. This period of her reign was important in terms of the history of Bratislava's construction, particularly after demolition began on the city ramparts in the 1770s. The city had been enclosed by fortifications but the demolitions freed up land that could be used for new buildings (for example, the Municipal Theatre on Hviezdoslavovo námestie Square) and the creation of ornamental public spaces. The city underwent expansion and new suburbs were built. Franz Anton Hillebrandt was a court architect who was put in charge of the demolition of the city walls and was involved in a number of important architectural works in Bratislava. He helped with the reconstruction of Bratislava Castle and drew up the plans for the construction of a city granary on land not far from what had been the southern section of

Námestie Ľ. Štúra súvisela aj premena dunajského nábrežia, z ktorého sa začal vytvárať priestor na každodenný oddych a spoločenský život. V Bratislave 18. storočia tiež vznikol celý rad šľachtických palácov – medzi najrozsiahlejšie prímestské záhradné paláce patria Grassalkovičov palác – dnes Prezidentský palác (Andrej Mayerhofer, 1760) na Hodžovom námestí, Letný arcibiskupský palác – dnes sídlo Úradu vlády SR (v rokoch 1761 – 1765 prestavaný Hillebrandtom do barokovej podoby) na Námestí slobody a Aspremontov palác – dnes dekanát Lekárskej fakulty Univerzity Komenského na Špitálskej ulici (Johann Joseph Thallher, 1769).

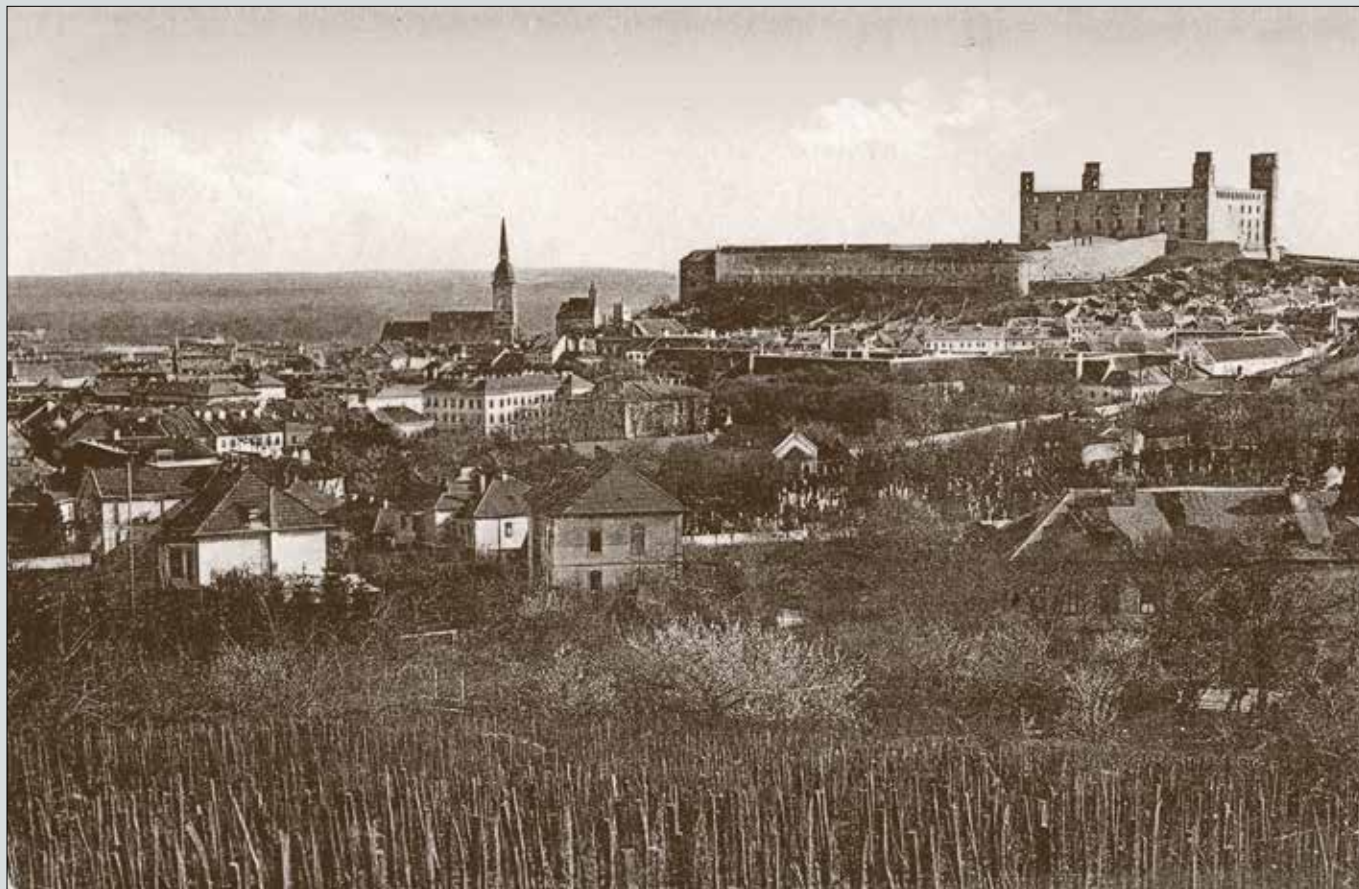
Posledným v Bratislave korunovaným panovníkom bol Ferdinand V. Jeho korunovácia sa konala 28. septembra 1830. Hoci Bratislava následne stratila svoj štatút centra Uhorska, vývoj mesta pokračoval najmä vďaka priemyselnej revolúcii. Mesto sa územne rozrastalo, s čím súvisel aj diskurz o mestskom plánovaní.

Pre zabezpečenie hospodárskeho napredovania Bratislavy sa začiatkom 30. rokov 19. storočia začalo uvažovať o výstavbe železnice. Obzvlášť dôležité sa javilo železničné prepojenie Bratislavy so susednou Viedňou. Keďže vybudovanie parnej železnice pre finančnú náročnosť neprípádalo do úvahy, pristúpilo sa najprv k stavbe lacnejšej konskej železnice, ktorá zabezpečila prepravu rôznych surovín a komodít, ale aj cestujúcich smerom na vinohradnícke obce Rača, Svätý Jur a ďalej na Trnavu. Konečnú stanicu „koňky“ situovali v priestore nábrežia, druhú vybuodovali v roku 1840 na vtedajšom okraji mesta – na Trnavskom mýte. Túto staničnú budovu, zachovanú dodnes na Križnej ulici, projektoval, pravdepodobne, staviteľ Ignatz Feigler starší. Konskú železnicu sa podarilo prebudovať na parnú trakciu až začiatkom 70. rokov 19. storočia. Súčasne sa však neopustila ani idea železnicou prepojiť Bratislavu s Viedňou. Naplniť tento plán sa podarilo 20. augusta 1848, keď do Bratislavy,

the city walls. The granary building, later replaced by Reduta (Dezider Jakab, Marcel Komor, 1913–1919) and the changes to the adjacent area that is now Námestie Ľ. Štúra Square, were part of the overall transformation of the Danube embankment, which became a place of everyday relaxation and social life. In the 18th century a series of aristocratic palaces was built in Bratislava – the most extensive suburban garden palaces include Grassalkovich Palace (Andrej Mayerhofer, 1760), now called the Presidential Palace, on Hodžovo námestie Square; the Archbishop's Summer Palace, now the Government Office (rebuilt in 1761–1765 by Hillebrandt in Baroque style) on Freedom Square; and Aspremont Palace, currently the Dean's Office of the Medical Faculty at Comenius University, located on Špitálska Street (Johann Joseph Thallher, 1769).

The last monarch to be crowned in Bratislava was Ferdinand V, whose coronation took place on 28 September 1830. Although Bratislava subsequently lost its status as the centre of Hungary, the city continued to develop, primarily because of the industrial revolution. As the city expanded in size, urban planning became a topic of concern.

In the early 1830s, with Bratislava's economic progress in mind, attention turned to the construction of a railway. It was deemed particularly important to build a railway connecting Bratislava with neighbouring Vienna. But a steam railway was thought too costly so the idea was to construct a cheaper horse-drawn railway that would enable raw materials and commodities, as well as passengers, to be transported to the wine-growing villages of Rača, Svätý Jur and further to Trnava. The horse-drawn railway terminus was located near the riverbank and in 1840 a second one was built on the edge of the city at Trnavské mýto Toll. The station building, which can still be seen today on Križna Street, was probably designed by the builder Ignatz Feigler, Sr.

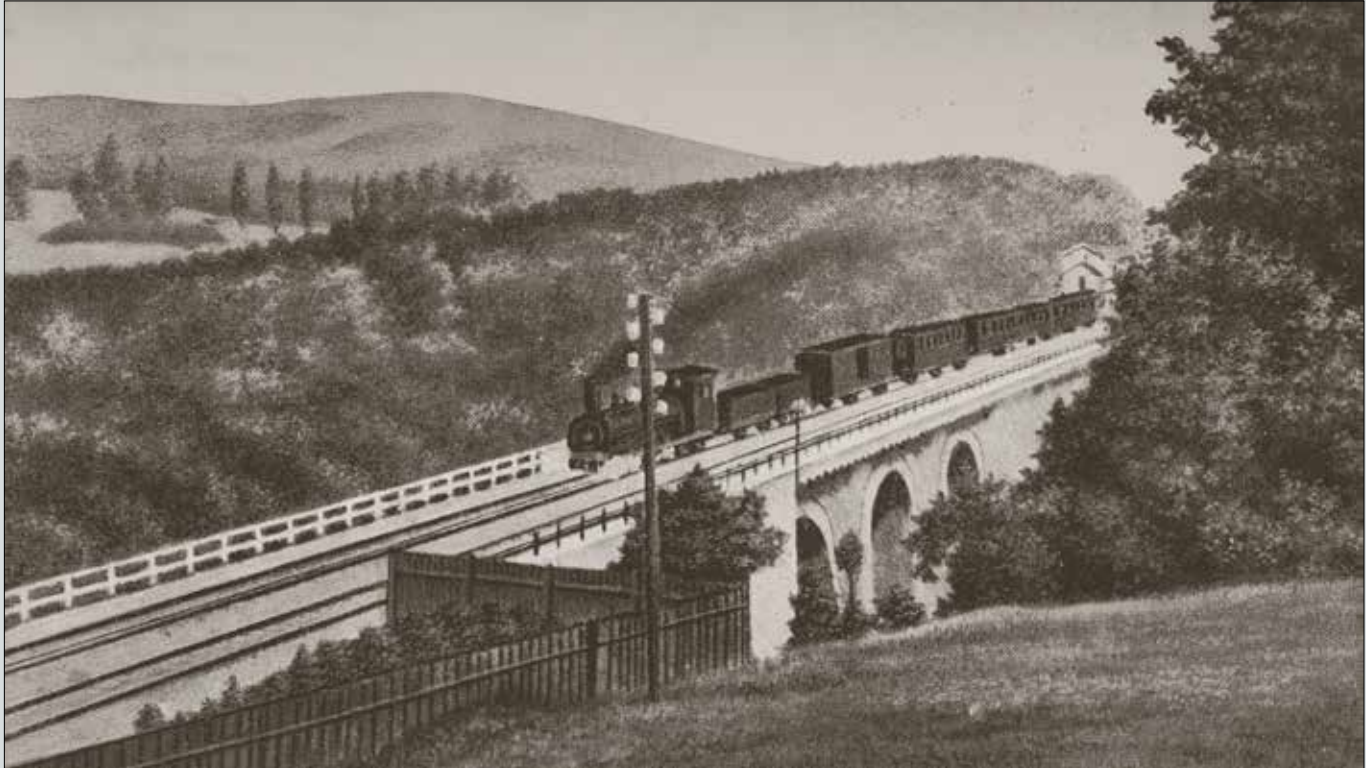
Pohľad na Bratislavský hrad a časť mesta od západu. (1915)

View of Bratislava Castle and part of the city from the west. (1915)

Pohľad na Dunajské nábrežie s panorámou mesta. (1910)

View of the Danube riverbank and city panorama. (1910)

Parný vlak na Červenom moste. (1910)

Steam train on the Red Bridge. (1910)

Historická budova hlavnej železničnej stanice. (1915)

Historical building of the main railway station. (1915)

Dnešné Námestie Ľ. Štúra s pamätníkom Márie Terézie. (1918)

Today's Námestie Ľ. Štúra Square with the statue of Maria Theresa. (1918)

Pohľad na budovu Reduty. (1922)

View of the Reduta building. (1922)

na stanicu na Šancovej ulici, dorazil prvý parný vlak zo susednej metropoly.

Budovanie železničnej siete, pochopiteľne, determinovalo výstavbu tovární, vďaka čomu Bratislava patrila koncom 19. storočia k priemyselne najvyspelejším mestám rakúsko-uhorskej monarchie. Najstaršia priemyselná štvrť mesta vznikla v blízkosti Dunaja, pri Zimnom prístave. V posledných dvoch dekádach 19. storočia sa začali priemyselné areály budovať aj pozdĺž železničnej trate smerujúcej na severovýchodný okraj mesta popri dnešnej Račianskej ulici. Pokračovalo sa aj s reguláciou Dunaja podľa projektu talianskeho inžiniera Enea Grazioso Lanfranconiho a s rozširovaním nábrežných priestorov.

S budovaním priemyslu v druhej polovici 19. storočia súvisel aj výrazný prírastok obyvateľstva Bratislavy. Stovky ľudí prichádzali do mesta za prácou, čo vyvolalo najmä bytovú krízu. Organický rast mesta vytvoril tlak na komplexné uchopenie mestského plánovania. Technické oddelenie mesta vytvorilo v roku 1906 regulačný plán.

V mieste situovania Palugyayovho paláca ústi do Pražskej ulice Štefánikova ulica (Marzgasse od 1856 do 1861, Marcal vámsorom od 1865 do 1882, Stefánia út, Stephaniastraße od 1885 do 1921), formujúca sa v druhej polovici 19. storočia do podoby reprezentačnej mestskej triedy spájajúcej centrum mesta a stanicu. Obytné domy a paláce Štefánikovej ulice navrhnuté v historizujúcich slohoch známymi architektmi a staveľskými firmami ako Kittler a Gatzl (dom mestského lekára Vojtecha Tauschera z roku 1891, Karácsonyho palác z roku 1884) alebo ešte známym staveľským rodom Feiglerovcov postupne vytvorili kompaktnú zástavbu tejto významnej mestskej komunikácie. Jednou z najimpozantnejších stavieb ulice je Pistoriho palác, postavený podľa návrhov bratislavského architekta Josefa Huberta v roku 1889. Na prelome 19. a 20. storočia začala

The horse-drawn railway was not converted into a steam one until the early 1870s. However, the idea of connecting Bratislava and Vienna by rail was not abandoned. And on 20 August 1848 the first steam train from neighbouring Vienna pulled into Bratislava, arriving at the station on Šancová Street.

The construction of the railway network naturally led to the building of factories and by the end of the 19th century Bratislava ranked among the most industrially developed cities in the Austro-Hungarian Monarchy. The city's oldest industrial district sprung up near the Danube, close to the Zimný prístav Port. In the last two decades of the 19th century, industrial areas were built along the railway line leading to the north-eastern edge of the city, next to what is now Račianska Street. Work continued on regulating the Danube River, based on plans by the Italian engineer Enea Grazioso Lanfranconi, and on expanding the embankment as well.

The industrial construction in the second half of the 19th century was also connected to the sharp increase in Bratislava's population. Hundreds of people came to the city in search of work, which led above all to a housing crisis. The organic growth of the city led to pressure for proper urban planning, so in 1906 the city's technical department created a regulatory plan.

At Palugyay Palace, Štefánikova Street (known as Marzgasse from 1856 to 1861, Marcal vámsorom from 1865 to 1882, Stefánia útca or Stephaniastraße from 1885 to 1921) opens onto Pražská Street and in the second half of the 19th century it was a majestic urban avenue connecting the city centre with the station. The apartments and palaces on Štefánikova Street, designed in historical styles by well-known architects and construction firms, such as Kittler and Gatzl (which built the town doctor Vojtech Tauscher's house in 1891 and Karácsony Palace in 1884) and the even more well-known Feigler family, gradually came to form a compact

po Štefánikovej premávať električka, stáčajúca sa k stanici práve pred Palugyayovým palácom. Ulici to dodalo veľkomestskú atmosféru. Nová stanica (dnes Bratislava-hlavná stanica), navrhnutá staviteľom Ignatzom Feiglerom mladším, bola postavená v roku 1871, po dobudovaní železničnej trate na Štúrovo (vtedy Parkan/Parkány) a Pešť, niekoľko stoviek metrov na východ od tej pôvodnej.

Okrem obytnej časti sa v Palugyayovom paláci nachádzali vínne pivnice pre uskladnenie vína, s ktorým firma obchodovala. Súčasne tu začali vyrábať svoje vlastné víno značky Château Palugyay. Feigler stavbu koncipoval v duchu novorenesančnej architektúry so symetrickou kompozíciou – prostrednou poschodovou a ornamentmi zdobenou časťou a jednoduchšími prízemnými bočnými krídlami po stranách. Poloha paláca v meste bola pre Palugyayovo podnikanie kľúčová. Budova stála mimo colnej hranice mesta, na základe čoho podnikateľ neplatil „potravnú daň na čiare“. Zároveň dôležitú úlohu zohrávala blízkosť stanice, ktorá zjednodušovala a urýchlila dopravu vína k železnici a ďalej do vzdialenejších regiónov. Palugyay dal okrem toho vybudovať potrubie, ktorým sa víno distribuovalo priamo do vagónov pripravených na stanici. Svoj palác s výrobňou postavil práve v čase, keď sa v Bratislave začal rozvíjať moderný priemysel – Alfred Nobel založil v roku 1873 na severovýchodnom okraji mesta továreň Dynamit Nobel, v najstaršej bratislavskej priemyselnej štvrti neďaleko Dunaja zase vznikla rafinéria minerálnych olejov Apollo. Pozitívny trend rozvoja priemyslu a železnice teda využil pre svoje podnikanie aj Palugyay, venujúci sa do 70. rokov 19. storočia výlučne vedeniu svojich reštaurácií a hostincov.

Palugyay bol v meste známou osobnosťou predovšetkým pre svoje výborné podnikateľské schopnosti, vďaka ktorým dodával víno postupne pre viedenský, belgický

built-up area along this important city artery. One of the most imposing buildings on Štefánikova Street is Pistori Palace, built in 1889 according to the plans of the Bratislava architect Josef Hubert. At the turn of the 20th century an electric tram began operating along Štefánikova Street, turning at the station just in front of Palugyay Palace. This lent the street a city atmosphere. The new station (now Bratislava Main Station) was designed by Ignatz Feigler, Jr., and built in 1871 just a few hundred metres east of the original one, following the completion of the railway line to Štúrovo (then called Parkan/Parkány) and Pest (now part of Budapest).

Palugyay Palace was not only a residential palace but contained wine cellars for storing the wine the company traded. The company also began producing its own label, Château Palugyay. Feigler designed the building in a symmetrical Neo-Renaissance style – with a central ornate part containing the upper floors and then simpler wings on the ground floor. The city location of the palace was crucial to Palugyay's business. The building stood outside the city's customs boundaries and so duty was not payable. The proximity of the station was key as the wine could be easily and quickly transported to the railway station and on to more distant regions. Palugyay also had a pipeline built so the wine could be distributed directly to the wagons waiting at the station. He built his palace with its production hall right at the time when modern industry was beginning to develop in Bratislava – Alfred Nobel had founded his Dynamit Nobel factory on the north-eastern edge of the city in 1873, and the Apollo mineral oil refinery had been built in Bratislava's oldest industrial district near the Danube. Palugyay, who had prior to the 1870s concentrated on running his restaurants and inns, was therefore another businessman who successfully exploited the industrial and railway developments for business purposes.

Pohľad na Grassalkovičov palác, dnes sídlo prezidentov SR. (1922)

View of Grassalkovich Palace, today the presidential seat of the Slovak Republic. (1922)

Grassalkovičov palác a Štefánikova ulica. (1951)

Grassalkovich Palace and Štefánikova Street. (1951)

Aspremontov palác, v súčasnosti sídlo dekanátu Lekárskej fakulty UK, pohľad zo strany Medickej záhrady. (1958)

Aspremont Palace, currently the seat of the Dean of the Medical Faculty of Comenius University, view from the Medical Garden. (1958)

Letný arcibiskupský palác na Námestí slobody - dnes historická budova Úradu vlády SR. (1921)

Archbishop's Summer Palace in Námestie Slobody Square - today the historic building of the Office of the Government of the Slovak Republic. (1921)

a belehradský dvor. V meste vybudoval štyri výrobné šampanského. Mór Jókai, autor romantických románov, navštívil v roku 1879 vinárstvo Palugyay a svoje zážitky publikoval v pochvalnom fejtóne v denníku *Hon*.

V období 1. svetovej vojny sa palácový komplex, doplnený hospodárskymi objektmi, dvorom a záhradou, dostavoval a zdvojnásobili sa aj priestory pivníc, aby postačovali zvyšujúcej sa produkcii vína. Následný zánik rakúsko-uhorskej monarchie znamenal pre Palugyayovu firmu začiatok úpadku. Hoci firma fungovala aj naďalej počas celého medzivojnového obdobia pod názvom Česko-slovenská účastinná spoločnosť pre produkciu a obchod s vínom Jakub Palugyay a synovia, hospodárska kríza na začiatku 30. rokov a postupné smerovanie k ďalšiemu svetovému vojnovému konfliktu definitívne zničili Palugyayovo podnikanie. V roku 1939 sa firma ocitla v dražbe. V období 2. svetovej vojny tu podnikala vinárska firma Christian Ludwig a syn. Po vojne nasledovala transformácia podniku na Bratislavské vinárske závody. Časy najväčšej slávy pod vedením rodiny Palugyayovcov mal podnik za sebou. V povojnovom období areál prešiel v niekoľkých vlnách – v 50., 70. rokoch a v roku 1986 – stavebnými premenami.

Keď tu v roku 1998 našlo svoje sídlo Ministerstvo zahraničných vecí SR, objekt s príľahlým areálom, dlhé roky využívaný bez dôslednejšej opatery, nespĺňal podmienky pre využívanie na reprezentačné účely ministerstva a musel byť komplexne obnovený. Rekonštrukcia, ktorá prebehla v rokoch 2000 – 2002, zastavila chátranie paláca a objekt zrevitalizovala tak, aby obsahoval moderné priestory pre rôznorodú prevádzku – kancelárie, zasadacie a spoločenské priestory. Projektantom rekonštrukcie paláca bola spoločnosť ZINPRO, a. s., Michalovce a dodávateľom stavebných prác spoločnosť Hornex, a. s., Bratislava. Nešlo len o stavebnú sanáciu historických budov – muriva, fasád, striech, ale aj

Palugyay was well-known in the city, especially for his business skills that enabled him to begin supplying wine to the Viennese, Belgian and Belgrade courts. He built four champagne factories in the city. Mór Jókai, a romantic novel writer, visited the Palugyay winery in 1879 and wrote a complimentary column about his experience in the *Hon*, a daily newspaper.

The palace compound was built during the First World War. Farm buildings, a yard and a garden were later added and the cellars were extended to twice the size to accommodate the rise in wine production. The end of the Austro-Hungarian Monarchy signalled the beginning of the end for Palugyay's company. Although it continued to operate during the interwar period as the Czechoslovak Share Capital Society for Wine Production and Trade, Jakub Palugyay and Sons, the economic crisis of the early 1930s and the gradual onset of the Second World War eventually destroyed Palugyay's business. The company was auctioned off in 1939. During the Second World War Christian Ludwig and Son wine company set up business here and after the war it was transformed into the Bratislava Winery. Its glory days under the Palugyay family were now firmly behind it and in the post-war period the buildings were renovated several times – in the 1950s, 1970s and again in 1986.

When the Ministry established its headquarters here in 1998, the building and the adjacent grounds, which had been poorly maintained over the years, were not suitable for the Ministry's purposes and had to be thoroughly renovated. The reconstruction, carried out in 2000–2002, saved the palace from dilapidation and turned the building into modern multi-purpose premises – offices, meeting rooms and reception areas. The plans for the palace renovations were drawn up by ZINPRO, a.s., Michalovce, and the construction work was carried out by Hornex, a.s., Bratislava. The historic buildings

o reštaurátorské práce. Rodinným priateľom Palugyayovcov bol maliar Eduard Majsch, ktorý vyzdobil reprezentačné priestory ich paláca. Reštaurovaním sa zachránili Majschove maľby v interiéri, ale aj sochárska výzdoba fasády. Vo vstupnej hale paláca sa dnes nachádzajú štyri figurálne plastiky z terakoty. Vytvorili ich ako odliatky inšpirované antickým sochárstvom v tehliarskej dielni Wienerberger Ziegelfabrik v rokoch 1873 – 1879 a pôvodne sa nachádzali na atike priechlia paláca. Z terakoty sú aj ďalšie dve plastiky z Wienerberger Ziegelfabrik osadené v nikách pri vstupe do pôvodne obytnej časti paláca, rovnako ako sedem dekoratívnych váz na nástupnom schodisku do záhrady, ktoré pravdepodobne vyhotovili v jednej z dcérskych spoločností bratislavskej firmy architekta Victora Brausewettera v Kottlingbrunn-Wagram v Dolnom Rakúsku.

Ministerstvo budovu paláca vďaka revitalizácii a súčasne zachovaní jedinečných historických priestorov, predovšetkým pôsobivých klenutých pivníc s unikátnou klímou a akustikou, môže v súčasnosti využívať pri tých najrozmanitejších príležitostiach. Slovenská diplomacia tu prijíma delegácie zahraničných partnerov, konajú sa tu tlačové konferencie, stretnutia so zástupcami mimovládnych organizácií, zahraničnými Slovákami, usporadúvajú sa tu výstavy, udeľujú ocenenia Goodwill Envoy, organizujú spoločenské podujatia či dni otvorených dverí pre verejnosť. Počas predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016 sa palác stal jedným z centier stretnutí európskej diplomacie.

– the walls, facades and the roofs – were not just renovated but also restored. The reception areas of the palace had been decorated by painter Eduard Majsch, a family friend of the Palugyay family. The restoration preserved both Majsch's interior paintwork and the sculptural ornamentation on the facade. Four terracotta figural sculptures stand in the palace entrance hall. They were made in 1873–1879 at the Wienerberger Ziegelfabrik brick workshop from castings inspired by ancient sculptures, and were originally situated on the mansard roof of the palace facade. Two other terracotta Wienerberger Ziegelfabrik sculptures are set into niches at the entrance to the original residential part of the palace, and there are seven decorative vases adorning the steps to the garden. These were probably made in one of the Bratislava subsidiaries of architect Victor Brausewetter's company based in Kottlingbrunn-Wagram, Lower Austria.

Thanks to the preservation and renovation of these historic buildings, particularly the vaulted cellars with their unique climate and acoustics, the Ministry is able to hold a wide range of events here. It receives foreign delegations, holds press conferences and meetings with non-governmental organisations and Slovak compatriots and puts on exhibitions. The Goodwill Envoy awards are presented here, and social events and open days for the public are held here too. The palace was one of the meeting centres for European diplomats during Slovakia's Presidency of the Council of the European Union in 2016.

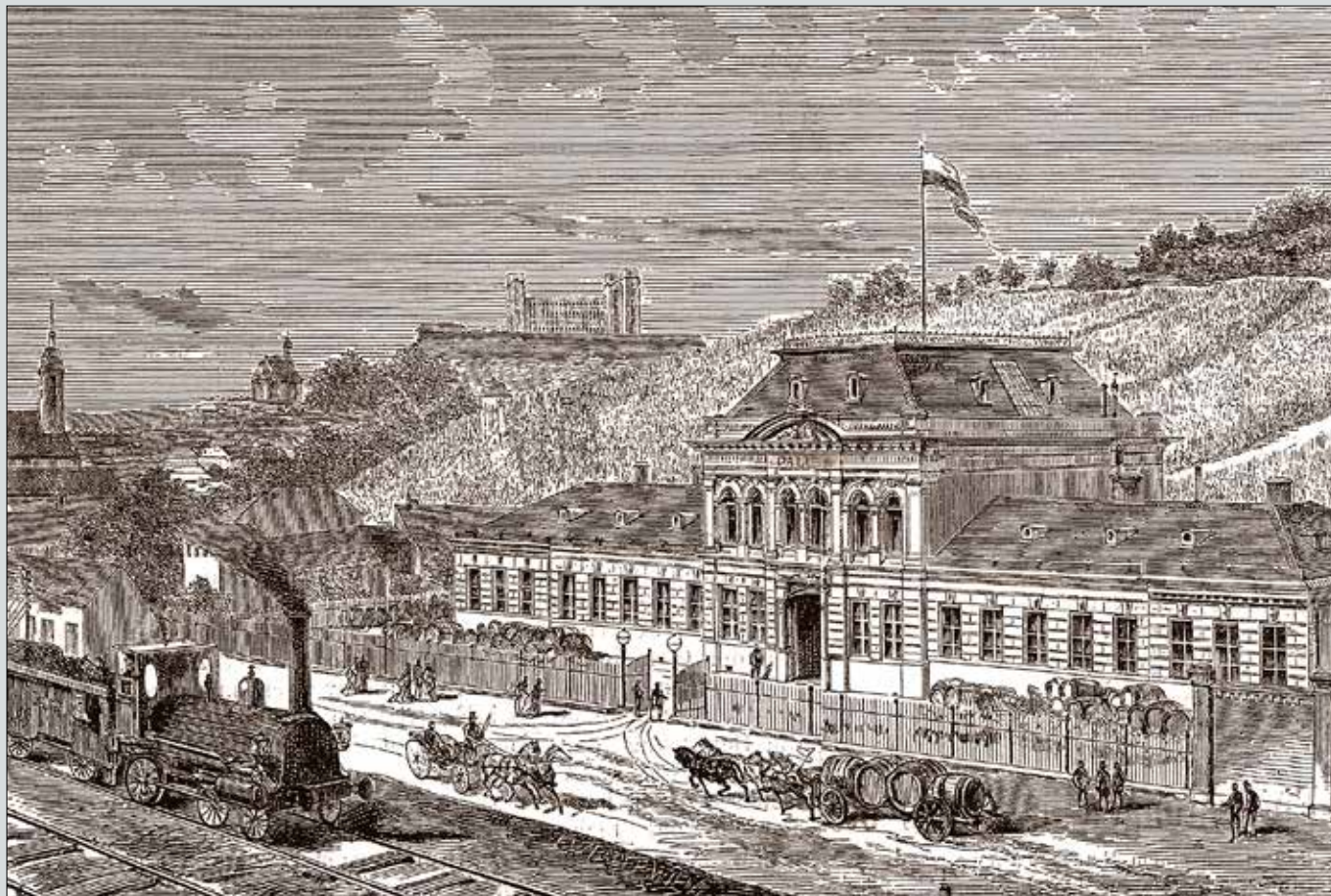
Dobový pohľad na historickú zástavbu dnešnej Štefánikovej ulice. (1910)

View of the historical buildings on today's Štefánikova Street. (1910)

Križkova ulica – odbočka zo Štefánikovej ulice na Kalváriu. (1906)

Križkova Street - leading from Štefánikova Street to the Calvary. (1906)

*Grafika – Palugyayov palác na prelome
19. a 20. storočia.*

*Drawing – Palugyay Palace at the turn
of the 19th and 20th centuries.*

Palugyayov palác v súčasnosti. (2021)

Palugyay Palace today. (2021)

Palugyayov palác obkolesený stromami, pred ním policajt a čerpacia stanica. (1938)

Palugyay Palace surrounded by trees, with a police officer and a petrol station in front. (1938)

Niekdajšie interiéry Palugyayovho paláca, dole pohľad do palugyaovských pivníc. (1940)

Interior of Palugyay Palace, view of Palugyay Palace cellars, bottom. (1940)

Pohľad na Štefánikovu ulicu, na miesto, kde dnes stojí nadchod pre chodcov. Vpravo nárožie Palugyayovho paláca. (1959)

View of Štefánikova Street where the pedestrian overpass stands today. On the right, the corner of Palugyay Palace. (1959)

*Palugyayov palác v období, keď bol sídlom firmy
Christian Ludwig a syn. (1940)*

*Palugyay Palace when it was the headquarters of the company
Christian Ludwig and Son. (1940)*

Hlavná fasáda Palugyayovho paláca. (2021)

The main façade of Palugyay Palace. (2021)

Nádvorie Palugyayovho paláca. (2021)

Palugyay Palace courtyard. (2021)

Kazetový salónik – historický interiér v Palugayovom paláci, vstup a bočný salónik. (2021)

Pannelled lounge - historical interior of Palugay Palace, entrance and side lounge. (2021)

Zrekonštruované interiéry historických pivníc, schodisko s pôvodným zábradlím. (2021)

Renovated interiors of the historical cellars, staircase with original bannisters. (2021)

Kópie sôch antických alegórií na fasádach Palugayovho paláca. (2021)

Replica of the statues of ancient allegories on the façades of Palugay Palace. (2021)

HLAVNÁ BUDOVA
MINISTERSTVA
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH
ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

HLBOKÁ CESTA 2

MAIN BUILDING
OF THE MINISTRY
OF FOREIGN
AND EUROPEAN
AFFAIRS OF
THE SLOVAK
REPUBLIC

Druhou, no nemenej významnou, budovou areálu Ministerstva zahraničných vecí SR je niekdajšie sídlo Obilnej spoločnosti pre Slovensko. Plány tejto stavby vytvoril architekt Juro Tvarožek na začiatku 40. rokov 20. storočia, dokončená bola v roku 1943.

Na Hlbokej ceste (historické názvy Mély útca, Tiefen Weg), kde leží pozemok so záhradou a Tvarožkovou stavbou, sa v 15. storočí nachádzal kameňolom, poskytujúci materiál nielen na úpravu okolitých ulíc, ale aj na stavbu domov a dokonca i mestských hradieb. Neskôr z kameňolomu vznikla Lurdská jaskyňa. Táto ulica bola hraničnou čiarou vonkajšieho opevnenia mesta (šanci), čo sme spomenuli už v súvislosti s výhodnou polohou Palugyayovho paláca. Okrem toho, cesta sa stala po roku 1868 dôležitou spojnicou Štefánikovej ulice i predstaničného priestoru s oblasťou Horského parku založeného vtedajším starostom mesta Heinrichom Justim. Stavebný ruch v okolí Hlbokej cesty sa v 18., ale predovšetkým v 19. a na začiatku 20. storočia zintenzívnili. Vznikli tu ďalšie pozoruhodné architektonické diela, ako napr. Mestský sirotinec Márie Ochrankyne od staviteľa Žigmunda Melzera z roku 1900 (dnes základná škola) alebo Sanatórium Dr. Schlessingera od Dionýza Milcha z toho istého obdobia, v medzivojnovom období rozšírené architektom Friedrichom Weinwurmom (dnes bytový komplex, autori poslednej obnovy a prestavby Ľuboš Ďurček, Michaela Hantabalová).

20. a 30. roky 20. storočia, predchádzajúce vojnovému obdobiu, keď vzniklo aj sídlo Obilnej spoločnosti pre Slovensko, predstavovali ďalšiu významnú etapu budovania mesta i danej lokality. Bratislava sa v roku 1919 stala metropolou Slovenskej krajiny, časti Československej republiky, čo okrem iného vyvolalo ďalší prílev nového obyvateľstva, najmä z radov českého úradníctva. Od roku 1918 tu pôsobila početná skupina českých architektov – Alois Balán, Jiří Grossmann, Josef Marek, Klement Šilinger, Vojtěch Šebor

The second but no less important of the Ministry's buildings is the former headquarters of the Grain Company for Slovakia. The plans for the building were created in the early 1940s and completed in 1943 by the architect Juro Tvarožek.

In the 15th century there was a quarry on Hlboká Road (previously Mély útca, Tiefen Weg), the street on which the land for Tvarožek's building and garden was located. The quarry provided materials for repairs to the surrounding streets and the construction of houses and even the city walls. Later the quarry was converted into a Lourdes Cave. Hlboká Road was the limit of the city's outer fortifications (earthworks) mentioned earlier in connection with Palugyay Palace. Moreover, after 1868 the road became an important link between Štefánikova Street and the station forecourt on the one hand and Horský Park on the other. The latter was created by the city mayor Heinrich Justi. Construction on and around Hlboká Road intensified in the 18th century and especially the 19th and early 20th centuries. Other notable examples of architecture were built here, such as the City Orphanage of Mary the Guardian (now a primary school), on which construction began in 1900 by the builder Žigmund Melzer, and the Dr. Schlessinger Sanatorium by Dionýz Milch built in the same period and then extended in the interwar period by the architect Friedrich Weinwurm (it is now a residential complex, the most recent reconstructions and renovations are by Ľuboš Ďurček and Michaela Hantabalová).

Another important stage in both the construction of this area and the city generally was the pre-Second World War era, the 1920s and 1930s, when the Grain Company for Slovakia headquarters was built. In 1919 Bratislava became the metropolis of Slovakia, part of the Czechoslovak Republic and this prompted an additional influx of people, especially Czech officials. In 1918 a large group of Czech architects

a ďalší. Do architektonického diskurzu však podstatnou mierou prispeli aj slovenskí architekti, ktorí absolvovali svoje štúdiá v okolitých európskych metropolách, najmä v Prahe na Vysokom učení technickom alebo Akadémii výtvarných umení. Významnú úlohu takisto zohrali slovenskí architekti staršej generácie. Podľa návrhu jedného z nich, Michala Milana Harminca, realizovali v Bratislave dnešnú budovu Slovenského národného múzea na Vajanského nábreží (1928). Pôvodne bola budova plánovaná ako sídlo poľnohospodárskeho múzea, ktoré zriadilo Československé zemédělské muzeum v Prahe ako svoju krajinskú pobočku v roku 1924.

Architektúra prešla zásadným vývojom po formálnej stránke aj v konštrukčnej oblasti, od konzervatívnejšieho úradníckeho (československého) slohu prvej polovice 20. rokov po avantgardnú modernu a funkcionalizmus 30. rokov. Za prelomovú stavbu na tejto ceste považujeme sídlo Umeleckej besedy Slovenska na Šafárikovom námestí od architektov Aloisa Balána a Jiřího Grossmanna z roku 1925. Dôležitú úlohu v prijatí ideí modernej architektúry a jej rozvíjaní v tunajšom prostredí zohrali vedľa architektov českej a slovenskej národnosti architekti židovského pôvodu. Spomedzi nich mali azda najväčší vplyv na dobový architektonický diskurz už spomenutí Friedrich Weinwurm a Ignác Vécsei, autori novátorských projektov sociálneho bývania Bratislavy 30. rokov Unitas a Nová doba. Na Hlbokej ulici nájdeme aj ďalšie dielo tejto dvojice architektov – bytový dom Kríser, umiestnený priamo oproti areálu ministerstva.

Budova sídla Obilnej spoločnosti pre Slovensko, ktorá na Hlbokej ceste vyrástla v 40. rokoch 20. storočia, je reprezentantom obdobia, vo výskume modernej architektúry dlho obchádzaného. Projekty, vytvorené v rámci najväčších vojnových architektonických súťaží, akou bola aj súťaž na vládnu štvrt' na dnešnom Námestí slobody (1942), neboli zrealizované. Na prahu 40. rokov vypracoval architekt Emil

began working here – Alois Balán, Jiří Grossmann, Josef Marek, Klement Šilinger, Vojtěch Šebor and others. Slovak architects who had studied in nearby European capitals, mainly at the Technical University and the Academy of Fine Arts in Prague, joined in the architectural debates of the day as well. The older generation of Slovak architects also played an important role. Michal Milan Harminc was one of them. He drew up the plans for the Slovak National Museum building, located on Vajanského nábrežie Embankment in Bratislava (1928). The building was originally intended to be the headquarters of the Agricultural Museum, a regional branch of the Czechoslovak Agricultural Museum in Prague set up in 1924.

Architecture underwent considerable change, both the theory and practice, from the more conservative official (Czechoslovak) style of the first half of the 1920s to the avant-garde modernism and functionalism of the 1930s. The headquarters of Slovak Art Lectures on Šafárikovo námestie Square, designed in 1925 by architects Alois Balán and Jiří Grossmann, is considered a ground-breaking design. Besides the Czech and Slovak architects, Jewish architects also played an important role in the local acceptance of modern architecture. The greatest influence on the architectural discourse was perhaps that wielded by Friedrich Weinwurm and Ignác Vécsei, the creators of the Unitas and Nová doba innovative social housing developments in Bratislava in the 1930s. These two architects also designed the Kríser residential building on Hlboká Road, directly opposite the Ministry.

The Grain Company for Slovakia headquarters, built on Hlboká Road in the 1940s, is representative of a period that has long been overlooked in modern architectural research. Designs submitted to the large war-time architectural competitions, such as the one for the proposed government district where Námestie slobody Square (1942) now is, were never built. At the turn of the 1940s, the architect Emil

Pohľad na Hlbokú cestu. (1910)

View of Hlboká Road. (1910)

Hlboká cesta v medzivojnovom období. (1922)

Hlboká Road in the inter-war period. (1922)

Mestský sirotinec Márie ochrankyne na Hlbokej ceste. (1910)

City Orphanage of Mary the Guardian on Hlboká Road. (1910)

Pohľad na Etablissement Bellevue a palugyayovské vinice na svahu pod Kalváriou (1910) a po prestavbe budovy pre potreby telocvičného spolku Sokol. (1927)

View of the Etablissement Bellevue and the Palugyay vineyards on the slope below the Calvary (1910) following reconstruction of the building for the needs of the Sokol Gym Association. (1927)

Belluš projekt adaptácie Grassalkovičovho paláca na Hodžovom námestí na sídlo prezidenta a návrhy adaptácie Letného arcibiskupského paláca na Námestí slobody na účely ministerstva zahraničných vecí.

Aj v rámci diela Jura Tvarožka ostávali stavby zo 40. rokov a z povojnového obdobia na okraji záujmu. Až publikácia Miroslava Hrdinu z roku 2014 zhodnotila jeho tvorbu komplexne a ukázala, akým zásadným vývojom architekta tvorba prešla, ako architekt reagoval na trendy a inovácie v modernej architektúre v priebehu svojej desaťročia trvajúcej praxe, ale aj to, aké miesto v jeho tvorivej dráhe má práve realizácia sídla Obilnej spoločnosti pre Slovensko.

Táto spoločnosť nahradila krátko po vzniku slovenského štátu v roku 1939 Československú obilnú spoločnosť, ktorá mala štátny monopol na obchod s obilím, múkou a mlynárskymi výrobkami, ale aj niektorými druhmi krmiva a ďalšími komoditami v celom štáte a v zahraničí. Monopol zaručoval vykupovanie obilia od roľníkov za jednotnú cenu. Išlo o opatrenie, ktoré pôvodne zaviedli na zmiernenie sociálnych a ekonomických problémov roľníkov počas veľkej hospodárskej krízy začiatkom 30. rokov. V tejto činnosti však spoločnosť pokračovala aj vo vojnových 40. rokoch.

Hoci začiatok 2. svetovej vojny vnímame ako významný historický zlom, vo vývoji architektúry rok 1939 nemožno považovať za moment, od ktorého sa uplatňovali postupy a princípy popierajúce medzivojnové trendy. Na jednej strane sa od totalitného slovenského štátu v architektúre očakávalo uplatňovanie historizujúcich foriem inšpirovaných nemeckým a talianskym prostredím, zároveň tu však bola stále prítomná tvorba v duchu funkcionalizmu, respektíve tendencia čerpať z oboch týchto inšpiračných zdrojov a nájsť si špecifickú cestu. Príkladom toho je napokon aj Tvarožkova budova Obilnej spoločnosti pre Slovensko, ktorej návrhom sa architekt vrátil od vrcholného funkcionalizmu reprezento-

Belluš rew up plans to turn Grassalkovich Palace on Hodžovo námestie Square into a presidential residence and to repurpose the Archbishop's Summer Palace on Námestie slobody Square for the needs of the Ministry of Foreign Affairs.

Even Juro Tvarožek's buildings from the 1940s and post-war period attracted little interest. That changed when Miroslav Hrdina published a comprehensive assessment of his work in 2014, showing not only how much architecture had progressed but also how Tvarožek's work had responded to the trends and innovations in modern architecture over the decade. He also highlighted the significance of Tvarožek's architectural plans for the Grain Company for Slovakia headquarters within his architectural portfolio as a whole.

The Grain Company for Slovakia was set up shortly after the founding of the Slovak State in 1939 to replace the Czechoslovak Grain Company, which had a state monopoly on trade in grain, flour and milled products, certain types of feed and other commodities both within the state and abroad. It set the price of grain purchased from farmers. Originally this measure was introduced to counteract some of the social and economic problems the farmers faced during the Great Depression of the early 1930s. Nonetheless the company continued to pursue this policy in the 1940s.

Although the beginning of the Second World War is seen as a significant historical turning point, it is hard to argue that 1939 was the moment when the principles and methods of interwar architectural trends were rejected. On the one hand, it was assumed that the totalitarian state would pursue historical types of architecture inspired by the Germans and Italians. But on the other hand, functionalism was still very much in evidence, or at least there was still a tendency to draw on both these sources and mark out a specific pathway. Tvarožek's Grain Company for Slovakia is a prime example as it represents a shift away from the heights of functionalism

vaného jeho projektom Mestskej sporiteľne na Námestí SNP (1930), inovatívneho diela so zavesenou fasádou, k omnoho tradičnejšej architektúre s pravidelným rastrom okien a travertínovým obkladom.

Tvarožek koncipoval budovu ako trojkřídlovú dispozíciu, citlivo včlenenú do mierne svahovitého terénu. Budova Obilnej spoločnosti pre Slovensko bola niekoľkokrát prestavaná a rozšírená. Po februárovom prevrate roku 1948 sa stala sídlom Ústredného výboru KSS. V roku 1968 pristavali štvrté křídlo a stavebné úpravy prebehli aj v roku 1985. Budova bola dejiskom dôležitých rozhodnutí počas augusta 1968, keď sa tu konalo nočné rokovanie predsedníctva Ústredného výboru KSS, ktoré sa začalo po polnoci 21. augusta. V tom čase už mesto obsadzovali vojská krajín Varšavskej zmluvy. Po roku 1989 budovu dostali do správy Ministerstvo školstva SR a Ministerstvo životného prostredia SR, od roku 1996 Ministerstvo zahraničných vecí SR, ktoré v rokoch 1997 – 1998 zrealizovalo kompletnú rekonštrukciu budovy. Pôvodný vzhľad architektúry bol zmenený na základe architektonického návrhu rekonštrukcie objektu od projektanta VPÚ DECO – Vojenský projektový ústav Bratislava. Stavbu zrealizoval Hydrostav OZ Šaľa. Na vstupnej fasáde pribudol tympanón so štátnym znakom a hlavný vchod doplnili novotvarom markízy. Úpravami prešiel aj interiér – vo vstupnom foyer bola v priestore pod schodiskom vytvorená fontána s abstraktnou plastikou.

that can be seen in his Municipal Savings Bank (Mestská sporiteľňa) project on Námestie SNP Square (1930), which is an innovative structure with a suspended facade, towards a far more traditional architectural style with grid type windows and a travertine facade.

Tvarožek's building consists of three wings sensitively set into the slightly sloping site. The Grain Company for Slovakia building has since been converted and extended on several occasions. After the February Coup of 1948, it became the headquarters of the Central Committee of the Communist Party of Slovakia (CPS). A fourth wing was then added in 1968 and further alterations were made in 1985. The building was where the Praesidium of the CPS Central Committee gathered after midnight on 21 August 1968 and spent many a long night making key decisions. By that time the city had already been occupied by the Warsaw Pact troops.

After 1989 the building was transferred to the Ministry of Education of the Slovak Republic and the Ministry of the Environment of the Slovak Republic. Then in 1996 it was allocated to the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic and was fully renovated in 1997–1998. The design of the building was completely overhauled according to plans drawn up by VPÚ DECO – Military Design Institute Bratislava. Hydrostav OZ Šaľa was responsible for the construction. A tympanum displaying the Slovak emblem was added to the facade above the entrance and the main entry was given a new awning. The interior was also changed. A fountain with an abstract sculpture was placed in the entrance foyer, under the staircase.

Bočný pohľad na hlavnú fasádu a vchod do budovy. (1963)

Side view of the main façade and entrance to the building. (1963)

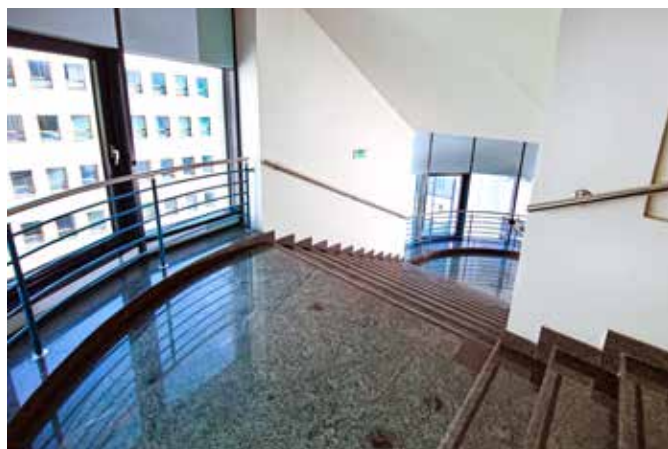

Súčasná podoba vstupu do hlavnej budovy rezortu slovenskej diplomacie. (2021)

The current appearance of the entrance to the main building of the Ministry of Foreign and European Affairs of the Slovak Republic. (2021)

Vstupný vestibul a schodisko v budove na Hlbokej ceste. (2021)

Entrance hall and staircase of the building on Hlboká Road. (2021)

Reliéfy významných osobností z histórie slovenskej diplomacie umiestnené na 1. poschodí – V. Clementis (2007, autor Róbert Jančovič), J. Papánek, Š. Osuský a M. R. Štefánik (1998, autor Alexander Vika). (2021)

Reliefs of prominent figures in the history of Slovak diplomacy on the first floor – V. Clementis (2007, artist Róbert Jančovič), J. Papánek, Š. Osuský and M. R. Štefánik (1998, artist Alexander Vika). (2021)

Fontána vo vstupnom vestibule. (2021)

Fountain in the entrance hall. (2021)

Bočný vstup do Kongresovej sály MZVEZ SR. (2021)

Chodba s darčkovými predmetmi od partnerov v kancelárii ministra. (2021)

Side entrance to the Congress Hall of the Ministry of Foreign and European Affairs of the Slovak Republic. (2021)

Corridor with gifts from partners in the Minister's offices. (2021)

Salónik Diplomat. (2021)

Administratívne priestory. (2021)

Diplomat Lounge. (2021)

Administrative rooms. (2021)

Kancelária ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. (2021)

Veľká zasadačka kancelárie ministra. (2021)

Office of the Minister of Foreign and European Affairs of the Slovak Republic. (2021)

Large meeting room in the Minister's offices. (2021)

Kongresová sála MZVEZ SR. (2021)

Ministry congress hall. (2021)

NOVÁ BUDOVA
MINISTERSTVA
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH
ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

PRAŽSKÁ 7

NEW BUILDING
OF THE MINISTRY
OF FOREIGN
AND EUROPEAN
AFFAIRS OF
THE SLOVAK
REPUBLIC

Najmladšia z budov areálu MZV SR vznikla na Pražskej ulici v roku 2016 podľa návrhov architektov Jána Pavúka a Ilju Skočeka. Postavili ju povyššie Palugyayovho paláca, kde túto stranu ulice na prelome 19. a 20. storočia lemovala zástavba predmestských meštianskych, resp. vinohradníckych domov s historizujúcou výzdobou. V medzivojnovom období sa začal charakter tunajšej zástavby meniť dopĺňaním viacpodlažnými bytovými domami, rozširujúc zároveň ulicu posunutím stavebnej čiary. Naďalej však bola ulica predovšetkým dopravnou radiálou smerujúcou von z mesta. Nová budova MZV SR celkovou hmotou, svojou šírkou i výškou korunnej rímsy, citlivo nadväzuje na medzivojnovú a povojnovú štruktúru ulice. Bezprostredne sa napája na bytový dom, ktorý Juro Tvarožek cez vojnu navrhol pre zamestnancov Obilnej spoločnosti pre Slovensko.

Nová budova MZV SR súčasne ostáva jednou z mála obdobných realizácií štátnych zákaziek tohto typu v Bratislave po roku 1989. A pritom v druhej polovici 20. storočia, najmä po roku 1969, keď Bratislavu ustanovili za hlavné mesto Slovenskej socialistickej republiky, sa v meste realizoval celý rad projektov pre vládne štruktúry krajiny a úradnícky aparát. Spomedzi iných spomeňme aspoň dnešné ministerstvo financií na Štefanovičovej ulici zrealizované podľa návrhov architekta Václava Houdeka v roku 1947 alebo niekdajšiu administratívnu budovu Fondu národnej obnovy (dnes Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR) od Eugena Kramára a Štefana Lukačoviča na Dobrovičovej ulici z roku 1952. V rokoch 1970 – 1979 postavili novú budovu Úradu vlády SR podľa návrhov Ľudovíta Jendrejáka, Ladislava Kušníra, Petra Puškára a Jána Šilingera na Námestí slobody. Na Špitálskej ulici vznikol komplex ministerstiev (dnes Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR) podľa plánov architekta Ivana Matušika (1978). Na svahu nad Dunajom postavili

The most recent Ministry building was built on Pražská Street in 2016 according to architectural plans drawn up by Ján Pavúk and Ilja Skoček. It was built in the area above Palugyay Palace, where at the turn of the 19th and 20th centuries this side of the street was lined with historically adorned suburban town houses or vineyard houses. In the interwar period the character of the local buildings began to change and blocks of apartments were built and the street was widened by setting the buildings further back. Nonetheless, the street was still a main thoroughfare leading out of the city. The new Ministry building, particularly the size, width and height of the crown cornice, fits in well with the interwar and post-war architecture and design of the street. It is directly adjacent to the apartments that Juro Tvarožek designed for the employees of the Grain Company for Slovakia during the war.

The new Ministry building is one of the few state commissions of this type to have been built in Bratislava after 1989. Although in the second half of the 20th century, particularly after 1969, when Bratislava became the capital of the Slovak Socialist Republic, a wide range of government and state offices was constructed in Bratislava. Some examples worth mentioning are the Ministry of Finance on Štefanovičova Street, built according to architectural plans drawn up by Václav Houdek in 1947, and the former administrative building of the National Renewal Fund on Dobrovičova Street proposed by Eugen Kramár and Štefan Lukačovič, on which construction started in 1952. From 1970 to 1979 a new Government Office was built on Námestie slobody Square based on architectural plans by Ladislav Kušník and Ľudovít Jendreják. A ministerial complex (now occupied by the Ministry of Labour, Social Affairs and Family of the Slovak Republic) was built on Špitálska Street following a design by architect Ivan Matusik (1978). With the founding of the Czechoslovak

v súvislosti so zriadením československej federácie podľa projektu architektov Štefana Svetka a Štefana Ďurkoviča hotel Bôrik, určený pre najvyššie štátne orgány (1973). Prebehla tiež vyhľadávacia súťaž na umiestnenie novej budovy Národnej rady SR, ktorú napokon postavili na hradnom kopci v rokoch 1985 – 1994 podľa návrhov architektov Petra Puškára, Ľudovíta Jendrejáka a Jána Šilingera. Pozitívny trend výstavby tohto typu budov sa po roku 1989 spomalil a nedostatok priestorov sa v tomto období nestal iba problémom Ministerstva zahraničných vecí SR.

Súťaž na doplnenie areálu ministerstva novostavbou, iniciovanú verejným obstarávaním v oblasti štátnych investícií, vypísali v roku 2009. V konkurencii piatich prihlásených návrhov zvíťazil projekt Jána Pavúka, ku ktorému sa neskôr pripojil Ilja Skoček. Impulzom pre realizáciu novostavby bolo predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v druhom polroku 2016. Stavba začala rásť v roku 2014 v prieluke, kde sa predtým nachádzal starší vinohradnícky meštiansky dom, zbúraný v roku 2010. Po dokončení novej budovy ministerstva verejnosť táto architektúra oslovila svojou reprezentatívnou prísnosťou typickou pre nemecké prostredie, v ktorom architekt Pavúk v minulosti pracoval.

Rozmanitosť starších budov ministerstva ponúkala architektom rôzne cesty, ako uchopiť túto úlohu. Napokon sa rozhodli priniesť do Bratislavy niečo nové a s odstupom času sa ukazuje, že ich rozhodnutie bolo správne. Čiť, s akým k projektu pristúpili, zabezpečil tomuto architektonickému novotvaru dostatok priestoru pre vyniknutie bez toho, aby rušil okolitú zástavbu, alebo sa v rámci areálu ministerstva neprimerane presadzoval voči jeho staršej architektonickej substancii.

Ján Pavúk v prípade projektu pre ministerstvo otvorene priznáva svoju inšpiráciu Berlínom, veď je po formálnej stránke architektúry viditeľná na prvý pohľad. Raster masívneho rámovania okien v tmavosivej farebnosti a skosené

Federation, Bôrik Hotel was constructed on the hill above the Danube as a venue for the highest state authorities (1973). It was designed by the architects Štefan Svetek and Štefan Ďurkovič. A competition was held to find the ideal location for the new National Council of the Slovak Republic occupied by the. In the end it was built on Castle Hill between 1985 and 1994 according to plans drawn up by the architects Peter Puškár, Ľudovít Jendreják and Ján Šilinger. Constructions of this nature began to dwindle after 1989 when the lack of available space became a problem, including for the Ministry.

In 2009 a public tender was launched as part of state investments for a new building to complete the Ministry compound. Five bids were submitted and the winning design was Ján Pavúk's, who later teamed up with Ilja Skoček. The impetus was Slovakia's Presidency of the Council of the European Union in the second half of 2016. Construction began in 2014 on vacant land where an older vineyard town house had been demolished in 2010. The austere nature of the new Ministry building, typical of the German architecture on which Pavúk had worked in the past, has proved popular with the public.

The architectural variety of the Ministry's older building stock meant the architects could interpret the specification in various ways. In the end, they decided on something new and time has shown that their decision was the right one for Bratislava. The sensitivity with which they approached the project and selected the new architectural style has produced a building that stands out but does not clash with the surrounding buildings and does not compete with the older architectural styles within the Ministry compound.

Ján Pavúk openly acknowledged the fact that he took Berlin as his inspiration, which is immediately clear from the architectural style. The large grid style windows with their dark grey frames and bevelled window sills are at once im-

parapety sú nielen výtvarne pôsobivé, ale plnia aj praktickú úlohu tieniacich prvkov.

Hoci dielo býva uvádzané ako dostavba, pretože doplnilo existujúci areál, možno ho vnímať ako plnohodnotnú budovu, súčasne však v dvorovej časti napojenú na staršiu časť areálu – kongresovú sálu. Reprezentačne pôsobiaci vstup s prevýšeným foyer s galériou zdôrazňuje význam inštitúcie, ktorá v objekte sídli. Pôsobivým momentom je aj priehľad naprieč halou na prízemí s možnosťou vyjsť do dvora vo vnútrobloku. Jeho vizuálne prepojenie so záhradou susedného bytového domu je ďalším vydareným momentom riešenia. Popri bežných poschodiach s kancelárskymi, ktorých dispozície sa dajú prispôbiť aktuálnym požiadavkám užívateľov, vyniká najvyššie podlažie s priestranou zasadačkou a terasou s výhľadom na svah Kalvárie. Architektúra dostavby ministerstva prináša solidnosť, zodpovedajúcu danej inštitúcii. Je zrealizovaná na takej úrovni, ktorá by nemala byť v oblasti štátnych zákaziek výnimkou, ale skôr dobrým štandardom.

pressive and practical, providing the building with shade.

Although the building is often presented as an extension because it was an addition to the existing buildings, it can be perceived as free-standing. In reality though, the courtyard is now connected to the congress hall, which is one of the older buildings. The entrance with its elevated foyer and gallery are really quite grand and emphasise the important function of the building. The view across the hall on the ground floor that leads off into the inner courtyard is rather appealing. The way it visually connects with the garden of the neighbouring block of flats is a nice flourish. The bulk of the building contains the standard office space that can be adapted as required and then on the top floor there is an eye-catching spacious meeting room and a terrace overlooking the slope on which the Calvary sits. The architectural additions give the Ministry compound a robustness that reflects its role. And their high quality should be the standard, not the exception, in state commissioning.

Pohľad na historickú zástavbu Pražskej ulice. (2008)

View of the historic buildings on Pražská Street. (2008)

*Pohľad na areál sídla rezortu slovenskej diplomacie
a panorámu Bratislavy z výšky. (2021)*

*View of the Slovak diplomatic headquarters
and panorama of Bratislava from above. (2021)*

*Svietidlo vo foyer novej budove MZVEZ SR
na Pražskej ulici. (2021)*

*Light in the foyer of the new Ministry building
on Pražská Street. (2021)*

Terasa na streche novej budovy, školiaca miestnosť. (2021)

Terrace on the roof of the new building, and training room. (2021)

PORTRÉTY
ARCHITEKTOV

ARCHITECT
PORTRAITS

IGNATZ FEIGLER ml.

1820 – 1894

Ignatz Feigler mladší bol členom slávneho rodu stavitel'ov pôsobiacich v Bratislave od 18. storočia. Študoval na technických univerzitách v Mníchove a Viedni. Spolu štyri generácie Feiglerovcov sa významnou mierou pričínili o stavebný rozvoj našej metropoly. Na začiatku bola kamenárska firma sídliaca v Devíne, postupne sa rozrastajúca na prosperujúcu spoločnosť, zaoberajúcu sa stavitel'stvom od návrhu až po realizáciu. Najstarší člen rodiny Franz Feigler starší sa ako palier podieľal na tereziánskej prestavbe Bratislavského hradu pod vedením Franza Antona Hillebrandta. Rôznorodosť architektúry, ktorú Feiglerovci v Bratislave vytvorili, je dodnes prekvapujúca. Ignatz Feigler starší, syn Franza Feiglera, po-

Ignatz Feigler, Jr., belonged to a renowned family of builders that had been working in Bratislava since the 18th century. He studied at the technical universities of Munich and Vienna and, together with four generations of the Feiglers, played an important role in the city's development. These early stonemasons based in Devín gradually became a prosperous company handling constructions from design to realisation. The oldest member of the family, Franz Feigler, Sr., was a foreman bricklayer who worked on the Theresian reconstruction of Bratislava Castle under Franz Anton Hillebrandt. The sheer range of architectural styles the Feiglers built in Bratislava never ceases to surprise. Ignatz Feigler,

Lanfranconiho palác na Námestí Ľudovíta Štúra. (1925)

Lanfranconi Palace on Námestie Ľudovíta Štúra Square. (1925)

stavil a, pravdepodobne, i navrhol budovu stanice konskej železnice na Krížnej ulici (1840), ale aj prestaval kaštieľ v Rusovciach podľa plánov Franza Beera v novogotickom štýle. V centre Bratislavy zase postavil svoj najrozsiahljší architektonický komplex – Kostol sv. Ladislava s kláštorom, nemocnicou a chudobincom na Špitálskej ulici (1830). Spomedzi troch synov Ignatza Feiglera staršieho sa stal najuznávanejším a najaktívnejším architektom práve jeho menovec – Ignatz mladší. Ten zanechal v Bratislave stavby, ako sú krajinská nemocnica na Mickiewiczovej ulici z roku 1864, škola pre pôrodné asistentky na Zochovej ulici (1882) alebo Lanfranconiho palác na Námestí Ľ. Štúra (1877). Napokon nesmieme zabudnúť ani na výstavbu Mestského divadla na Hviezdoslavovom námestí, ktorá nahradila pôvodnú budovu z 18. storočia, zrealizovanú práve Feiglerovcami podľa plánov vienských architektov Hermanna Helmera a Ferdinanda Fellnera v roku 1886. Už na stavbe divadla Ignatz Feigler mladší pracoval so synovcom Alexandrom Feiglerom a ich spolupráca pokračovala aj pri výstavbe objektov továrne Dynamit Nobel v 80. rokoch 19. storočia. Ignatz Feigler mladší zomrel v roku 1894 a je pochovaný na Ondrejskom cintoríne. Hoci firmu po smrti Alexandra Feiglera v roku 1932 kúpil podnikateľ Karol Pruckner, s pôvodným obchodným menom pôsobila aj naďalej a zanikla až začiatkom 50. rokov.

Sr., the son of Franz Feigler, constructed and probably designed the horse railway station building on Krížna Street (1840). He also rebuilt the manor house in Rusovce in the neo-Gothic style proposed by Franz Beer. His largest architectural project in the centre of Bratislava was the Church of St. Ladislaus and monastery, and the hospital and poor-house built on Špitálska Street (1830). Of his three sons it was the one that Ignatz Feigler named after himself – Ignatz, Jr. – who would go on to become the most well-recognised and most prolific architect. His building legacy in Bratislava includes the regional hospital on Mickiewiczova Street, on which construction began in 1864, the midwifery school on Zochova Street (1882) and Lanfranco Palace on Námestie Ľ. Štúra Square (1877). Lastly, the Municipal Theatre on Hviezdoslavovo námestie Square deserves a mention. It replaced the original 18th century building and was built by the Feiglers in 1886 based on the plans of the Viennese architects Hermann Helmer and Ferdinand Fellner. Ignatz Feigler, Jr., had already worked on the construction of the theatre with his nephew Alexander Feigler and on the Dynamit Nobel factory in the 1880s. Ignatz Feigler, Jr., died in 1894 and was buried in St. Andrew's Cemetery in Bratislava. After the death of Alexander Feigler in 1932, the company was purchased by a businessman called Karol Pruckner, but it continued to operate under its original trade name and existed until the early 1950s.

Krajinská nemocnica na Mickiewiczovej ulici. (1910)

Regional hospital on Mickiewiczova Street. (1910)

Budova Mestského divadla na Hviezdoslavovom námestí – projekt H. Helmer a F. Fellner, realizácia Ignatz Feigler ml. a Alexander Feigler, 1886. (1925)

The building of the City Theatre on Hviezdoslavovo Námestie Square - designed by H. Helmer and F. Fellner, implementation by Ignatz Feigler Jr. and Alexander Feigler, 1886. (1925)

JURO TVAROŽEK

1887 – 1966

Architekt Juro Tvarožek sa narodil v Brezovej pod Bradlom. Patril do generácie architektov, ktorí prešli vo svojom odbore zložitú cestu – od štúdií na gymnáziu a učenia za murára, cez štúdium na stavebnej škole, až po prácu vo viacerých ateliéroch renomovaných architektov. V Tvarožkovom prípade to boli Michal Milan Harminc a Robert Flesch, ktorí ho ovplyvnili pri jeho budapeštianskej praxi azda najviac. V ranom období svojej profesijnej dráhy pracoval krátko aj v Prahe u Aloisa Dryáka. Práve s Dryákom a železničným inžinierom Karolom Chlumeckým sa zúčastnili na súťaži na generálny regulačný plán Bratislavy a riešenie železničnej otázky v roku 1929. Ich návrh, ocenený najvyššie, nebol

The architect Juro Tvarožek was born in Brezová pod Bradlom. He was one of a generation of architects whose careers took twists and turns – first he studied at a grammar school, then he learnt to be a mason, following that he studied construction, and finally began working in some of the better-known architects' studios. Michal Milan Harminc and Robert Flesch were perhaps the architects who most influenced him when he first began practicing in Budapest. In the early days of his career, he worked briefly with Alois Dryák in Prague. Along with Dryák and the railway engineer Karol Chlumecký, he took part in the competition for the general regulatory plan for Bratislava and the railway in 1929. Their

Budova Obilnej spoločnosti pre Slovensko krátko po dokončení. (1944)

The building of the Grain Company for Slovakia shortly after its completion. (1944)

síce zrealizovaný, avšak priniesol viacero ideí, ktoré sa premietli do plánovania mesta v neskorších obdobiach. V roku 1928 Tvarožek navrhol budovu Metropol v Bratislave, ktorá sa stala veľmi významnou na jeho ceste k funkcionalizmu a reflektovala ju aj zahraničná odborná tlač. Vznikla v lokalite niekdajšieho predmestia Blumentál, kde vyrástlo v medzi-vojnovom období viacero moderných stavieb – Anatomické ústavy Lekárskej fakulty Univerzity Komenského od architekta Klementa Šilingeru alebo bytový družstevný dom Avion od architekta Josefa Mareka. Vrcholným Tvarožkovým dielom je Mestská sporiteľňa v Bratislave, zrealizovaná na vtedajšom Námestí republiky (dnes Námestie SNP). Hoci prvý projekt sporiteľne predložený Tvarožkom mal pomerne tradičný architektonický výraz, zrealizoval sa napokon výsostne moderný variant návrhu, v ktorom architekt použil novátorskú zavesenú fasádu. V literatúre sa zvykne uvádzať, že takúto inovatívnu stavbu sa podarilo Tvarožkovi presadiť preto, že riaditeľom sporiteľne bol jeho brat Tomáš, ktorý ho v tom podporil. Stavba sporiteľne bola náročná, keďže ju stavali na mieste s nestabilným podložím, kde v minulosti tieklo dunajské rameno. Na založenie budovy museli teda použiť vyše päťsto železobetónových pilót. Sugestívne pôsobí nielen vstupné schodisko, ale aj zhora presvetlená hala sporiteľne. Budova Obilnej spoločnosti pre Slovensko je posledným veľkým Tvarožkovým dielom. Architekt zomrel v roku 1966 v Brezovej pod Bradlom, vo svojom rodisku.

architectural plans, which although considered the best were not adopted, were the source of several ideas that were later incorporated into city planning. In 1928 Tvarožek designed the Metropol in Bratislava, which was a key juncture in his adoption of functionalism and noted in the architectural press abroad. The Metropol was built in the former suburb of Blumentál, which was home to several modern buildings in the interwar period such as architect Klement Šilinger's Institute of Anatomy at the Medical Faculty of Comenius University and the Avion housing cooperation flats by architect Josef Marek. Tvarožek's masterpiece is the Municipal Savings Bank in Bratislava, built on Námestie republiky Square (now Námestie SNP Square). Although Tvarožek's initial plans for the bank were more traditional, the final version was a dominant modern design featuring an innovative suspended facade. The literature typically states that Tvarožek was able to push through such an innovative design because he was supported by his brother Tomáš, who was the director of the savings bank. The building work proved challenging because the site was located on unstable ground, where there had previously been a meander of the Danube. The foundations required more than five hundred reinforced concrete pilings. Both the front steps and the main hall, lit from above, are rather enticing. Tvarožek last major piece of architecture was the Grain Company for Slovakia headquarters. He died in 1966 in Brezová pod Bradlom, his birthplace.

Mestská sporiteľňa na dnešnom Námestí SNP. (1963)

City Savings Bank in today's Námestie SNP Square. (1963)

Obytný dom Metropol s kinom a kaviarňou. (1932)

Metropol residential building with a cinema and a café. (1932)

JÁN PAVÚK

*1972

Ján Pavúk dokončil štúdiá na Fakulte architektúry STU v Bratislave v roku 1996. V rokoch 1998 – 2001 absolvoval doktorandské štúdium pod vedením architekta Ladislava Kušníra. V rokoch 1999 – 2001 bol na dizertačnej stáži na Fakultät für Architektur RWTH Aachen University. V tom čase už spolupracoval s viacerými architektmi v Bratislave a od roku 1998 pracoval pre projektovú organizáciu Reming Consult. V rokoch 2001 – 2002 pôsobil v Michael Kravec Architekturbüro v Aachene. V roku 2002 sa presunul do Berlína, kde pracoval pre Ateliér GMP – Gerkan, Marg und Partner Architektbüro. V roku 2003 pracoval pre Ateliér HPP – Hentrich, Petschnigg und Partner Architekturbüro v Mníchove. Od roku 2006 pôsobí ako pedagóg na Fakulte architektúry STU v Bratislave. Popri svojej pedagogickej činnosti vytvoril za posledných 15 rokov rad architektonických diel, medzi ktoré patria:

Ján Pavúk completed his studies at the Faculty of Architecture at the Slovak University of Technology in Bratislava in 1996. In 1998–2001 he studied for a PhD under the architect Ladislav Kušník. In 1999–2001 he did a doctoral internship at the Fakultät für Architektur RWTH at Aachen University. By then he was already working with several architects in Bratislava and since 1998 has been employed at Reming Consult, an engineering and construction company. In 2001–2002 he worked at Michael Kravec Architekturbüro in Aachen. In 2002 he moved to Berlin, where he worked for Atelier GMP – Gerkan, Marg und Partner Architektbüro. Then in 2003 he was employed at Atelier HPP – Hentrich, Petschnigg und Partner Architekturbüro in Munich. Since 2006 he has lectured at the STU Faculty of Architecture in Bratislava. Alongside his teaching, he has drawn up archi-

Budova Stálej misie Slovenskej republiky pri Rade Európy v Štrasburgu po rekonštrukcii. Napravo detail schodiska. (2018)

The building of the Permanent Representation of the Slovak Republic to the Council of Europe in Strasbourg following renovation. Detail of the staircase, right. (2018)

Poľský inštitút v Bratislave (rekonštrukcia, 2006), mestská vila na Červeňovej ulici v Bratislave (rekonštrukcia, 2006), Zastupiteľský úrad SR v Budapešti (spoluautor rekonštrukcie konzulárneho oddelenia, 2007), Zastupiteľský úrad SR v Paríži (rekonštrukcia, 2009), terasový bytový dom Na Hrebienku v Bratislave (2011), Zastupiteľský úrad SR v Londýne (rekonštrukcia konzulárneho oddelenia, 2012), Pavilón Pavúka pri ZOO v Bratislave (vlastný rodinný dom, 2012/2013), dostavba areálu MZV SR na Pražskej v Bratislave (2016), Stála misia SR pri Rade Európy v Štrasburgu (spoluautor rekonštrukcie, 2018), Zastupiteľský úrad SR v Londýne (spoluautor rekonštrukcie, od 2021). Dostavba areálu MZVEZ SR bola medzi nomináciami na viaceré architektonické ocenenia za rok 2016: CE.ZA.AR (Cena za architektúru), Cena Dušana Jurkoviča a Cena časopisu ARCH.

tectural plans for various projects over the last 15 years including the Polish Institute in Bratislava (renovated, 2006), a villa on Červeňová Street in Bratislava (renovated, 2006), the Slovak Embassy in Budapest (co-designer for the renovations, 2007), the Slovak Embassy in Paris (renovated, 2009), a terraced block of apartments situated on Na Hrebienku in Bratislava (2011), the Slovak Embassy in London (refurbishment of the consular department, 2012), the Pavúk Pavilion near the zoo in Bratislava (his own house, 2012/2013), completion of the Ministry compound on Pražská Street in Bratislava (2016), the Permanent Mission of the Slovak Republic to the Council of Europe in Strasbourg (co-designer for the renovations, 2018), the Slovak Embassy in London (co-designer for the renovations, started in 2021). The work on the Ministry was among the nominations for several architectural awards in 2016: CE.ZA.AR (Architecture Award), Dušan Jurkovič Award and ARCH Magazine Award.

ILJA SKOČEK

*1973

Ilja Skoček študoval architektúru na Fakulte architektúry STU (FA STU) v Bratislave v rokoch 1991–1997 a v rokoch 1994 – 1995 na École d'architecture de Lyon vo Francúzsku. V rokoch 1998 – 2001 pôsobil ako pedagóg na FA STU u Ivana Gürtlera. Od roku 2003 má vlastný ateliér. V obdobiach rokov 2007 – 2013 a 2017 – 2019 bol členom predsedníctva Slovenskej komory architektov (SKA) a od 2019 je jej predsedom. Medzi jeho najvýznamnejšie realizácie patria: Hotel Albrecht na Mudroňovej ulici v Bratislave (rekonštrukcia, 2008), Palác Motešických na Gorkého ulici v Bratislave (rekonštrukcia, 2010), Rodinný dom Mišíkova v Bratislave (vlastný rodinný dom, 2014), Dostavba areálu MZV SR na Pražskej ulici v Bratislave (spoluautor, 2016), FACH – Pálffyho palác na Ventúrskej ulici v Bratislave (rekonštrukcia, spoluautor M. Skoček, 2017), Mestská vila na Mudroňovej ulici v Bratislave (rekonštrukcia – nadstavba, 2018) a Dom na Godrovej ulici v Bratislave (rekonštrukcia, 2020). V súčasnosti architekt realizuje rezidenčné komplexy v Bratislave, v Prahe a v Chorvátsku. Je trojnásobným laureátom ceny CE.ZA.AR.

Ilja Skoček studied architecture at the Faculty of Architecture STU (FA STU) in Bratislava in 1991–1997 and in 1994–1995 at the École d'architecture de Lyon in France. In 1998–2001 he lectured at FA STU with Ivan Gürtler. He has had his own studio since 2003. In 2007–2013 and 2017–2019 he was a member of the managing board of the Slovak Chamber of Architects (SKA) and since 2019 he has been the chairman. His most significant work includes: Hotel Albrecht on Mudroňová Street in Bratislava (renovated, 2008), Motešický Palace on Gorkého Street in Bratislava (renovated, 2010), House on Mišíkova Street in Bratislava (his own house, 2014), Completion of the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic on Pražská Street in Bratislava (co-designer, 2016), FACH – Pálffy Palace on Ventúrska Street in Bratislava (renovated, co-designer M. Skoček, 2017), Town Villa on Mudroňova Street in Bratislava (renovated - extension, 2018) and House on Godrova Street in Bratislava (renovated, 2020). Skoček is now designing residential complexes in Bratislava, Prague and Croatia. He is three-time winner of the CE.ZA.AR award.

*Mestská vila na Mudroňovej ulici v Bratislave
po rekonštrukcia a nadstavbe. (2018)*

*Town villa on Mudroňova street in Bratislava
following renovation and roof extension. (2018)*

*Interiér Pálffyho paláca na Ventúrskej ulici v Bratislave
po rekonštrukcii. (2017)*

*Interior of Pálffy Palace on Ventúrska Street in Bratislava
following renovation. (2017)*

*Hotel Albrecht na Mudroňovej ulici v Bratislave
po rekonštrukcii. (2008)*

*Hotel Albrecht on Mudroňova street in Bratislava
following renovation. (2008)*

LITERATÚRA

- DULLA, Matúš a kol.: Zapomenutá generace. Čeští architekti na Slovensku. ČVUT 2019, Praha, 400 s.
- DULLA, Matúš – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Architektúra Slovenska v 20. storočí. Slovart 2002, Bratislava, 511 s.
- DULLA, Matúš – STACHOVÁ, Marta – POHANIČOVÁ, Jana – KRIVOŠOVÁ, Janka – VODRÁŽKA, Peter – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta – LUKÁČOVÁ, Elena: Majstri architektúry. Perfekt 2005, Bratislava, 87 s.
- HRDINA, Miroslav: Juro Tvarožek – architekt a staviteľ. Virvar 2014, Bratislava, 110 s.
- JAROŠ, Andrej: Tri budovy, tri príbehy. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 2020, Bratislava, 16 s.
- MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Friedrich Weinwurm. Architekt. Slovart 2014, Bratislava, 376 s.
- MORAVČÍKOVÁ, Henrieta – SZALAY, Peter – HABERLANDOVÁ, Katarína – KRIŠTEKOVÁ, Laura – BOČKOVÁ, Monika. Bratislava (ne)plánované mesto/Bratislava (un)planned city. Slovart, 2020, Bratislava, 613 s.
- OBUCHOVÁ, Viera: Priemyselná Bratislava. Marenčin PT 2009, Bratislava, 312 s.
- OBUCHOVÁ, Viera – JANOVIČKOVÁ, Marta: Každodenný život a bývanie v Bratislave v 19. a 20. storočí. Marenčin PT 2011, Bratislava, 296 s.
- POHANIČOVÁ, Jana – BUDAY, Peter: Storočie Feiglerovcov. TRIO Publishing 2015, Bratislava, 158 s.
- SZALAY, Peter – HABERLANDOVÁ, Katarína – ANDRÁŠIOVÁ, Katarína – BARTOŠOVÁ, Nina – Ateliér BOGÁR KRÁLIK URBAN: Moderná Bratislava. Marenčin PT 2014, Bratislava, 240 s.
- SZALAY, Peter – BOGÁR, Michal – HABERLANDOVÁ, Katarína – BARTOŠOVÁ, Nina – KRIŠTEKOVÁ, Laura: Vojnová Bratislava. Marenčin PT 2019, Bratislava, 336 s.
- SZÓNYI, Andrej: Tak rástla Bratislava. FVU 1967, Bratislava, 192 s.

BIBLIOGRAPHY

- DULLA, Matúš a kol.: Zapomenutá generace. Čeští architekti na Slovensku. ČVUT 2019, Praha, 400 pp.
- DULLA, Matúš – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Architektúra Slovenska v 20. storočí. Slovart 2002, Bratislava, 511 pp.
- DULLA, Matúš – STACHOVÁ, Marta – POHANIČOVÁ, Jana – KRIVOŠOVÁ, Janka – VODRÁŽKA, Peter – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta – LUKÁČOVÁ, Elena: Majstri architektúry. Perfekt 2005, Bratislava, 87 pp.
- HRDINA, Miroslav: Juro Tvarožek – architekt a staviteľ. Virvar 2014, Bratislava, 110 pp.
- JAROŠ, Andrej: Tri budovy, tri príbehy. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 2020, Bratislava, 16 pp.
- MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Friedrich Weinwurm. Architekt. Slovart 2014, Bratislava, 376 pp.
- MORAVČÍKOVÁ, Henrieta – SZALAY, Peter – HABERLANDOVÁ, Katarína – KRIŠTEKOVÁ, Laura – BOČKOVÁ, Monika. Bratislava (ne)plánované mesto/Bratislava (un)planned city. Slovart, spol. s r. o. 2020, Bratislava, 613 pp.
- OBUCHOVÁ, Viera: Priemyselná Bratislava. Marenčin PT 2009, Bratislava, 312 pp.
- OBUCHOVÁ, Viera – JANOVIČKOVÁ, Marta: Každodenný život a bývanie v Bratislave v 19. a 20. storočí. Marenčin PT 2011, Bratislava, 296 pp.
- POHANIČOVÁ, Jana – BUDAY, Peter: Storočie Feiglerovcov. TRIO Publishing 2015, Bratislava, 158 pp.
- SZALAY, Peter – HABERLANDOVÁ, Katarína – ANDRÁŠIOVÁ, Katarína – BARTOŠOVÁ, Nina – Ateliér BOGÁR KRÁLIK URBAN: Moderná Bratislava. Marenčin PT 2014, Bratislava, 240 pp.
- SZALAY, Peter – BOGÁR, Michal – HABERLANDOVÁ, Katarína – BARTOŠOVÁ, Nina – KRIŠTEKOVÁ, Laura: Vojnová Bratislava. Marenčin PT 2019, Bratislava, 336 s.
- SZÓNYI, Andrej: Tak rástla Bratislava. FVU 1967, Bratislava, 192 pp.

Vydalo: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Komunikačný odbor

Text: Katarína Haberlandová, oddelenie architektúry Historického ústavu SAV
Fotografie: Bedrich Schreiber, Slovenská národná galéria, Archív Pamiatkového úradu SR, Archív mesta Bratislavy, Múzeum mesta Bratislavy,
SSDZ, a. s., archív Ján Pavúk, archív Ilja Skoček, Peter Jurkovič, Jakub Dvořák, zbierka pohľadníc Radovan Kollár
Grafické riešenie: BoArt, s.r.o.

Issued by: Ministry of Foreign and European Affairs of the Slovak Republic
Communication Department

Text: Katarína Haberlandová, Department of Architecture of the Institute of History of the Slovak Academy of Sciences
Photographs: Bedrich Schreiber, Slovak National Gallery, Archives of the Monuments Board of the Slovak Republic,
Bratislava City Museum, Bratislava City Archives, SSDZ, a. s., Archives of Ján Pavúk, Archives of Ilja Skoček, Peter Jurkovič,
Jakub Dvořák, collection of postcards of Radovan Kollár
Graphic design: BoArt, s.r.o.

ISBN: 978-80-88726-83-8